

uti, att lagen icke är inskrifwen i Folkets hjertan, icke heller i Folkets samweten; den finns endast på papperet. Swarje lag kan misbrukas och eluderas af djefwulen och hans anhang; den kan misbrukas så att människans heligaste rättigheter, t. ex. samwetsfriheten trampas under fötterna; den kan kringgås och eluderas så, att den största spetsbof undergår lagens näpft.

Men hörom widare Thomanders ord: "Wi bellaga oss med skäl öfwer tilltagande laster. Wi hafwa sett för oss upptäckas den rikaste källan för detta olycksaliga utflöde, hwad hafwe wi gjort för att tillstoppa hene? Hafwe wi icke gjort denna lasternas källa, till ett slags lefwande källa i våra hus? Hafwe wi icke inrättat en fullständig köpslagan med prestelser?"

(Forts.)

Niteå

Tryckt hos W. M. Nygren. 1853.

Ens Hopandes Röst i Öknen.

N:o 10. October. 1853. 2 Ärg.

Huru aktar Presteståndet på Tidens tecken?

Forts. från föreg. Nr

Här menar Dalaren troligen brännvins Lagen. Widare säger han: "Dei borgerliga samfundet behöfwer en obetydlig del af våra egodelar för sitt bestånd; huru mycket lögn och bedrägeri; huru många falska vittnesbörd; huru mycken undansnillning; huru mycken samwetslöshet af olika slag uppfinner icke och användes, endast för att undkomma denna ringa uppoffring. När man betänker huru många de äro, som, utan minsta förebräelse, göra sig skyldiga till sådana stölder och huru de nästan uteslutande tillhöra deras antal, som innehafwaegendomen, anseendet, insigtarna; hwad skola wi då säga om den borgerliga ordningen? wi äro alla bortskalnade såsom lös, och våra synder föra oss bort, såsom ett wäder". Här har Dalaren wisat, huru många kronjuftwar finnas i vårt land, och hvilka de äro.

Dalaren går nu in uti en undersökning om det allmogas och äktenkapliga lifwet, och wisar, att det icke är ett bättre till inom hus, än utom hus. Doc. m. d. s. han

förmoda, att äktenflapsbrott icke äro så allmänna som inom lands. Männe Tälaren har kommit öfver någon Tabell, som kan bestyrka detta? Jag skulle förmoda, att de, som begå hordoms synd, icke hafwa skrifwit under sitt namn. Det är dock allmänt bekant, att de bildade männen förakta äktenflapet, och föra ett unglarlsklif i största grad. Endast den släka, som har pengar, kan bli gift. Anledningen härtill finnes i den förwända uppsatstran, som de unga damerna få. De kunna icke koka en gröt mycket mindre förestå ett hushåll. Swiften förnuftig unglarlsklif vill besatta sig med sådana granulats doktor?

Slutligen säger Tälaren: Der egudaktighet har tårt sig in, der är sjelfwa hemmet resfrittadt, och atom deina, för alla Follslag gemensamma anledning, hafwe wi en försiktilt, som troligen endast på så ställen i werlden gör så mycket skada, som hos oss. Dryckenflapen är den last, som förderwar, och förförjer oss i alla rikningar, och som har blifwit den rätte äktenflapsbeswärlan bland detta ohylliga folk. Den wälbesutne inbyggaren på Sveriges jord, frågar i sin mallighet och i sin vinningslystnad föga derefter; huru många äktenflap han upplöser, huru många hustrur och barn han utswälter; huru mycken lefnads glädje och huru många klif han mördar; genom det sätt hwar på han hushållar med den frukt på jorden, hwar öfver han menar sig wara enwändig herre, utan ansvar inför Gud och menigheten. Den förste brodermördaren utskälade sig inför Gud: skal jag taga wara på min broder? Och den sista bland hans släkter lärer swärsligen sinna

”bättre urågt än den. Han menar också han, att den det gäller må se sig för; man kan ju wara honom, sedan råder han sig sjelf. Man kan ju äfwen, såsom en from Lärare en gång sade, lägga halin och eld bredwid hwarandra, och säga till dem hwar deras brunn icke”.

”Men we oss; der brinner i många hus; der brinner helwetets eld; der brinner hatets, förbannelsens, lustans mo detas outsläktliga eld. De högt uppsatte, de rike och mäktige, de äro sig på det närmaste lika i alla länder; de igenkännas på samma afgudar och samma Daals dyrkan öfver allt”.

De så hårda meningarna af en sådan man som Thomander, borde dock gälla något mera inför de mäktiga, än en stadens Läsa predikants ord, som förklunga i den qualmiga lusten. Men både fattiga och rika äro nu för tiden så lomsbräda, att det borde wara en Stefanus, som skulle komma dem att stoppa igen bronnen. Huru Thomanders Predikan på förlita Bönedagen innehåller Gudomliga sanningar; kan dock troligen ingen wädas deraf; för Bunder duger den icke dertill är den för höglärd; och för de bildade åter, duger ingenting annat än slif och försaker; sanningen är det sista ord, som de skulle höra. Men hwar förde wi här gjort ett utdrag af denna Predikan, war egentligen i den akt och mening; att wi funnit den sanningen och uppbyggelig; äfwen som den affigten låg till grund, för vår betraktelse: Huru aktar Presteståndet på Tidens tecken? Då det inom Ståndets egen klubb finnes en Thomander, en Sandberg, en Wieselgren, som hafwa en dunkel aning om Christendomens förfall i vårt land, som i werkligen se,

hwad tiden lider; då är det underligt, att ståndet ännu emwist och kramraktigt håller sig fast wid de döda formerna, och låter sin wrede utbryta emot Läfare och pietister genom bibehållandet af en barbarisk lag, som har det andeliga hatet eller Prestfanatismen att tacka för sitt upphof, under det att Nationalismen får en lindrig skrapp af ståndet. Det wisar sig tydligen, att ståndet icke will weta af någon brisfsäktighet hwarken i Lära eller lefwerne; och ehuru det öfwerhandtagande sedeförderfwet ibland massan af Folket borde öfwerlygga ståndet derom, att det står icke rätt till, hwarken med kyrka eller stat; emwisas likwäl ståndet att försvara de nya böckerna, liksom wore de gamla böckerna icke renlärlige. Ståndet låtsar wara okunnig om rätta anledningen till de nya Böckernas upphof, det låtsar icke weta att Neologien eller Nationalismen, under sednare hälften af föregående århundrade, hade utbredt sig ifrån Tyskland till Akademien i Upsala; så att till och med Doctor Ödman, som tros wara rätta författaren till nya Catechesen, war smittad af Nationalism; ehuru han, mera är de andra Theologiska Läroarena, hemödade sig om den Lutherska renlärligheten. Doctor Ödman hade i sina yngre år en dunkel aning om en högre werld; detta kan synas af hans beryktade aftonsång i Delsho, hwarest han kom i beröring med Läroarena; men ambitionen, werldshedern kom honom snart att glömma hela aftonsången; han wille wisas sin beläsenhet och sin Lärdom för werlden; och denna säfängliga ära, skände bort allt sammans, hwad han annars hade fått lära af sin långwariga sjukdom. Han blef till slut narraktig för sin egenkärlhet; när man frågade ho-

nont, hwad han tyckte om nya Psalmboken: swarade han laconiskt: "den har så sin stil, jag ser icke att läsa den". Detta korta swar bewisar wäl, att han icke tyckte om nya Psalmboken; men hans misnöje med nya Psalmboken, kom icke deraf, att han tyckte, att den icke war renlärlig, utan deraf war han misnöjd att så få af hans profsalmer blifwit begagnade. Annars war Doctor Ödman på sitt wis en föraktare af werldens prål och prakt. Doctors Gatten, som han alldrig kunde begagna tänkte han skänka åt Kloakaren i gamla Upsala. När man presenterade honom Nordstjernan: Sade han: "lägg på kavelugn". Dörstod och orakad war han nästan alltid; sällan tvättade han sig; naglarna hade han låtit wäxa; den gamla kostanen glänste af lort; och nästan alltid låg han till fängs; med ett ord: han såg ut som en skäggsnyffe. Men under allt detta sjenbara werldsfrakt låg dock mycken högsjård och säfänga: så till ex. frågade han ibland sin hushållerska: "Hwad säga de om mig i stan"? Sådän war den man, som man tror wara rätta författaren till nya Catechesen. Hwad nya Psalmboken beträffar; så är det wäl allmänt bekant, att Erkebiskop Wallin författat och omarbetat de flesta Psalmerna. Om den mannens lefnadsöden i andeligt affeende känna wi så litet, att wi icke tilltro oss förmågan, att kunna fälla ett omdöme om hans insigt i andeliga ting. Wi taga här för gifwit, att en lärd Hedning kan skrifwa mycket; som werlden prisar och beundrar. Werlden prisar de makalösa snillet, som kan mycket wäl förenas med ett elakt hjerta. Wi erinra oss härwid, huru werlden prisade Voltair, som likwäl war en Guds ords bespottare.

och Christendomens förnekare. Det är allmänt bekant, huru begärligt werlden läste denna Guds föraktares skrifter, och huruledes han med sin lekande penna ingjöbt det finaste orma etter i de bildades och halfbildades hjer-tan. Wi säga icke, att Wallin war en sådan Gudsför-aktare som Voltair; wi säga blott, att Wallin war en mycket lärd och from Hedning, som hade dygden till sa-lighe s grund, hwilket kan synas af hans Psalmer: t. ex. "men för ett dygdigt bröst har hwar dag sin tröst". Om Förnuftet hade han samma begrepp, som andra Hedningar, till ex. "Förnuftet lag och gräns åt mi-na nöjen gifwe"; Och följande mening wisar huru nära han war beslägtad med de hedniska Filosoferna: Psalm. 38: 4 "I en kraft, att ondt och godt. Med förnufts domar pröfwa, Mig du ensam gaf den lott, "Att med frihet dygden öfwa; Lo Du håller dygden "kär, Då den hjertats offer är". Denna Psalm skall wara skriven af Edmann Men hwad bewisar det? Att Wallin och alla, som skulle pröfwa Psalmbo-ken, gillade Edmanns dygde Lära. Här antages nu både Förnufts förmåga att råda öfwer böjserna, och att wara en domare i andeliga ting. På andra ställen för-nekar denna förnufts förmåga att råda öfwer böjser-na; t. ex. Ps. 43 wersen 6: "Kruktibit nu förnuftet strid-der mot det mörker som oss hbljt". Och på ett annat ställe heter det: Ps. 328. v. 2. "Wårt Förnuft förbiin-dadt är, Mörker all wår själ hetäcker, Om Din ande es-är när". o. s. v. Här upphäwes nu både Förnufts förmåga att råda öfwer böjserna och des förmåga att rätt bedöma andeliga ting. Friheten i wiljan som an-

tages i Ps. 38: 4. upphäwes i Ps. 44: 5. "Uel af men-skans wilja föds det onda blott". Och i Ps. 45: 2: "Wiljan wacklande försmäktar, i den wunnakt, som mig följser". Huru stämmer detta öfwerens med orden i Ps. 38: 6. "Mig Du ensam gaf den lott, **Katt med fri-het dygden öfwa**". Denna motsägelse i Läran om själsförmögenheternas inbördes förhållanden, som widlä-dar de nya Böckerna öfwer allt, bewisar, att de nya Böckernas Författare, ingen klar insigt haft i menni-skans andeliga natur. Eika oklar och wacklande har de-ras insigt warit i nådens ordning, som är full af mot-sägelser: Det är ett wacklande emellan heendom och Christendom; t. ex. Ps. 44: 5. "Uel af menskans wil-ja föds det onda blott." Och likwäl antages dygden, i Ps. 38: 6. och i Ps. 294: 2 "Menskan för att him-len winna måste blifwa Englars like; om af "ben-nes wilja föds det onda blott". Den sednare satts-en är öfwerensstämmande med människans förderfwade natur; men att blifwa Englars like det står, ty wårt, icke i människans förmåga. Men egenrättfärdighetens fordringar på helgelse gå så långt, att människan böe blifwa Sagel, innan hon kan himlen winna, Wöre ni en sådan lära af Gudi; så wore det bäst, att alla bot-färdiga och ångerfulla syndare wända sig till egenrätt-färdighetens djefwul, som uti nya Psalmboken omkapat sig till en husens Engel, och sader: Kära, egenrättfärdig-hets djefwul! Du har sagt, att menskan, för att him-len winna; måste blifwa Englars like; gör mig nu till en Engel; och om du icke gör mig till Engel; så måste jag, som är en botfärdig djefwul, wesa med dig till: afa-

grunden. Men Gud ske lof; Den ångersfulle och bostfärdige har en annan väg att wandra till Himmelen, än egenrättfärdigheten; egenrättfärdighetens djefwul tål icke, att någon bostfärdig djefwul suckar och gråter i helwetet. Egenrättfärdigheten för ut alla bostfärdiga djeflar ifrån helwetet och säger: jag tål inga skrymtare i helwetet: will du sucka och gråta; så kan du fara till Himmelriket, och gråta der; men här i helwetet får ingen bostfärdig djefwul liva. Wi skola en annan gång se efter huru långt i Helgelse egenrättfärdigheten går; Här kan det till en början wara tillräckligt att wisa, huru egenrättfärdigheten motsäger sig sjelf i nådens ordning.

Om wäckelserna i Torneå Lappmark.

Wi måste förflytta våra Läsare till den tidpunkt, på hwilken första striden med Brännwins draken tog sin början. Det war omkring år 1842. Om jag mins rätt, så hade då redan det Kongl. förbudet mot alla spiritusfa warors införsel till Lappmarken, ankommit till Karesuando; och Förf. måste såsom Prest på stället, dels af egenödrift, dels ock af fruktan för åtal sopa rent för egen dörr först och sedan angeipa Brännwins draken med förra kraft.

Nu hände sig, att en Lapp wid namn Henrik Olsén Påttwib, hade kommit i delo med Socknens Länsmann som ännu den tiden hade samma tro, som Lapparna i brännwins saken, nemligen, att måttligt supande icke war någon synd. Länsmann hade stämt Lappen för fylleri,

och om jag mins rätt, äfwen för brännwins minuterung Lappen åter ernade stämman Länsmann för fylleri och slagsmål om Wöndag. Att så wäl Lappen, som Länsmann nu kommit på helt andra tankar rörande brännwins nyttan och skada, är någonting, som bör anmärkas på förhand. För att hämnas rätt kännbart på sin waderpart, tänkte Lappen stämman Länsmannens swärfaeder, den förut nämde storlögaren Herr Jonas Grape för brännwins minuterung. Lappen kom till Förf. och förfrågade sig före huru han borde bete sig. Författaren wifade då Lappen, att det war orättwist, att af hämdgirighet stämman blott en lögare: du ser ju, sade Förf. att brännwin rinner som watten på marknads platsen, och att ingen aktar det Kongl. förbudet; om du stämmer en lögare; så bör du stämman dem alla. När målet med Länsmann kom före wid rätten, fick Lappen plikta för fylleri, såsom tillbörligt war. Sedan domen war afkunnad, sade den pliktifälde inför sittande Rätt: Det är icke underligt att wi få plikta för fylleri då brännwin finnes i alla Salubodar. "Kan du bewisa sådant, frågade domaren"? Det kan jag bewisa swarade Lappen. Nu uppgaf han namnen på alla, som han sett hålla krog, och följden blef, att allesammans singo för otolig brännwins införsel plikta sina 50. rdr. rgs. hwardera. Kronobetjeningen anmodades genast, af Domaren att taga wahren i beslag, men Kronobetjeningen klädde sig bakom bronnen så länge, att lögarna hunno slaffa undan sitt brännwin. Kronobetjeningen hade den tiden den öfwerthjelsen, att det war en stor synd, att komma sin nästa på fall. — Men surdegen hos lögarna börja

De genast att gåsa öfver. Allas bjon riktades på Prestgården, och Lappen stackare fick skam till tack för sitt besvär: Han blef narrgjord af alla Pappar: "se der kommer Kiskalen," ropades från alla håll; af en storbrögare blef han slagen både blodig och blå så att han wist icke rosade marknaden. — Men mindre blef det med brännwinet, ifrån den tiden. Brögarena wågade icke, ifrån den stunden handla uppenbarliga med denna wara. Sådan war bbrjan till striden med brännwins draken.

Men striden fördes endast på jorden, och först några år efteråt förshytades striden till himmelen. Der på det andeliga fältet, lyfades det bättre, att gifwa den stora draken banesåret. Men så mycket har erfarenheten wisat under denna strid, att den som skall gifwa sig i strid med denna drake, han måste hafwa mod, han måste hafwa tålmod, och wänta till dess den starkare kommer och delar rosivet med den starke, med harnest för sedde skenden.

Suru kårt och ounbärligt brännwinet war för Papparne kan Läsaren flana af följande. När Anathemata mot brännwinet började hogla från Predikstolen, gjorde det sadligt ondt i gamel Eldam. En Papp wid namn Jon Anderson Nutti, lofwade en blank åt kyrkan, om Presten self skulle blifwa en fullhund. En annan Papp wid namn Behr Behrson Pilto bad Gud af hjertans grund, att Prosten Westadius skulle bli en fullhund. När brännwinet började bli stut i församlingen, måste samma Pilto utbära sin kära sup ett halft år. Men det hände sig, ett år, att Pilto kom att blifwa förberäde för domaren ifrån Karesuando till Wittangi. Vid

ankomsten till Wittangi begärde Pilto en kopp coffe af wärddieman. Hon swarade: coffe har jag icke för tillfället kokadt, men du kan ju taga dig en sup brännwin, när du är frusen och hungrig. Pilto twelade, hurwid han kunde wäga att taga sig en sup, nu mera, (han hade varit ifrån det ett halft år)." Ah jo! sade den wälmenande wärddinnan: "en sup skadar inte!". Detta är den wanliga texten i de måttliga nyheterhetswänner-nas predikan: "En sup skadar icke". Men Pilto fick nu erfara, att en sup, kan gå på lifwet, när brännwins organerna kommit i oordning; han tog sig wäl en sup, men den började bränna hans inelswor, som en infernalisk eld: med möda slapp han till baks till Karesuando. Och nu trodde han wäl, att brännwinet är sadligt, men fullkomligt öwertygad war han icke ännu. Åter ett halft år, gick omkring för än Pilto wågade smaka den sista supen. Han war då i Norrige. Han kände sig vara illa mäände; och någon af hans wälmenande supbröder försäkrade honom, att en "drum", skulle kurerä honom. Pilto twelade, och hans hustru förbödd honom, att han icke skulle smaka sådant slag. "Kom ihåg sade hon, huru det gick i Wittangi, hwarest du smakade siff".

Nu började Pilto att wälsigna sig, och sade: men Herre Jesus wälsigne, det är ju af Guds gåfswor kommit, wäl har wäran Prost förbödd brännwinet, och sagt, att det är förgift och djefwulens piss, men jag tror det icke: och derpå tog Pilto in drammen, med en karlawulenshet, som utwisade att han icke tänkte gå af för hador. Men nu fick han först känna Helwetes pinan, och för att släcka den infernaliska brännaden, skyndade han till en bäck,

som rann förbi, ett stycke derifrån; men han hann icke till bäcken, innan han förlorade sansningen, och föll omkull affwimmad. Då såg han under det sanslösa tillståndet den infernaliske elden, den förskräckliga brånaden, som spritångan hade opptändt, och nu först trodde han, att Presten Lastadius hade predikat rätt: utan twiswel låg här en physiologisk sanning till grund. Pilto hade förut i flera Herrans år bränt opp tarmarne med bränwinet, han hade förderfwat sina inelsswor alldeles i grund. Sinne har anmärkt, att swin, som gödas med drank, hafwa så föra tarmar, att de icke duga till korfskinn; utan twiswel har bränwinet samma werkan på de andeliga swinens tarmar. När nu en gammal sjuhund warit ifrån bränwinet en längre tid, så blifwa hans inelsswor owana med en sådan dryck som kånbarligen hettar, och derifrån kommer den infernaliske brånaden: men kropp och själ, (physiologic organiskt lif och nerwliff.) äro så nära förenade, att hwad som sker i det ena, förnimmes äfwen i det andra, och sålunda kunde en brånad i tarmarne, upfattas i det subjectiva medwetandet, som en infernalisck brånad.

Flere sådane exempel kunde omtalas, som händt äfwen i Tornedä Lappmark. Wi hafwa en tryckt uppenbarelse af en bonde i Helsingland, som också fick se den afsarunds låga som spritångan upvräcke i hans inre, när han, som hade warit en gammal sjuhund, blef narrad af en gammal supbroder, att taga sig en sup, sedan han fastat ett helt år; owanan gjorde, att han icke tålde den infernaliske ångan: han föll också uti ett sanslöst tillstånd, och såg derunder hela atgrunden med alla dess rhylligheter.

Men hwad som i synnerhet bewisar spritångans skadeliga inwerkkan på menniskans kropp och själ, är den oförgräpliga erfarenheten, att bränwinet dödar den helige ande, eller rättare den orene anden i bränwinet drifwer ut den heliga anden ifrån menniskohjertat. Detta låter otroligt för dem, som alldrig erfarit den Hel. Andes werkn.ingar, men hwar och en, som sjelf erfarit om också blott en början af den Hel. Andes werkn.ingar, har också fått erfara, att den orene anden i bränwinet, drifwer bort den Hel. Anden: och detta Psychiska fenomen, eller denna andeliga förnimmelse hafwa de fleste bland de wäcke i norden fått erfara. Början till wäckelsen, är alltid, ett andeligt besymmer, en sorg efter Guds sinne, hwilken sorg, enligt Bibelns egen Lära, är ett werk af den Hel. Ande. Men just denna sorg har hos mången blifwit borttagen genom en sup bränwin. Somliga hafwa af oförstånd tagit sig en sup, enär de icke wetat, hwad som fattats dem: andra hafwa gjort det med flit för att döfwa det aggande samwetet, enär de haft den oförgräpliga öfwerthygelsen, att det warit ett onödigt grubbel. Andra hafwa blifwit förledde af goda wänner och gamla supbröder, att snaska twärt emot sitt samwetets ogillande: men de som sålunda blifwit förledde, hafwa straxt derpå fått ett förfärligt samwetets qwal, och då har det också warit den sista supen, som de tagit i sin mun. Wärfst har det warit med dem, som redan hade fått känna de förra nämde märkena; när de sedan genom owaksamhet återfallit ifrån sitt nådastånd, och börjat återtaga sitt förra ogudaktiga lefwerne, hafwa de nödgats döfwa det aggande samwetet med den orene bränwins anden: och sådane

lyckas åtminstone för våra ögon vara obetelige. Skulle brännvin icke alls hafwa funnits till, så skulle troligen mången af de återfallne hafwa kunnat uprättas; Men så länge brännvin funns, tyckas de vara ohjelpligt förlorade. Det är därför besynnerligt huruledes pietisterna i Finnland, kunna betrakta den djefwulsta drycken såsom ofskadlig, då till och med de prestler, som gynna Pietisterna, icke alltid stanna inom måttlighetens gräns. Är det af brist på insigt? är det af brist på erfarenhet, eller är det af fruktan för Regeringen, som de låta brännvins djefwulens orona ande grasfera i församlingen? Jag har låtit berätta mig, att en af huswudmännerna för Pietisterna i Ålesborg, en garfware Mustelin, tager sig en (2. 3. 4) för att få andans gåfvor uti flötning, när han will hålla föredrag i sammankomsterna. Det sammas berättas om nu mer afledne Bonden Pauval Ruoskainen, som war den nuvarande Pietisternas huswudman i Finnland, att han måste anlita flaskan, när han hade brist på inspiration. Och wist blir menniskan inspirerad af den ande, som flyter ifrån Alkoholen, men på hwad sätt blir hon inspirerad? Och hwarifrån kommer Alkoholens inspiration? kommer den ifrån Gud, eller kommer den ifrån djefwulen? Det berättas om afl. Bisfop Tegner, att han war som mest inspirerad, när han hade punsch bäcken framför sig. Men skulle man just därför tro på en inspirerad kyrka, emedan dess huswudmän äro, icke så wälsk eller, inspirerade af Alkoholens orona ande? Tegners ord i Frithjofs Saga Huda eller Kunga förträffligt i alla nytra sylphundars förfinade örhjör: "Ett

rus är dig undt, om du med måtta det bär". Men hwar är måttan? Jag som skrifwer dessa Tegners ord, har försökt, att vara måttlig: jag har försökt att "smut, ta"; jag har försökt att hålla i andras glas af mitt eget emedan jag hade så mycken heder, att jag omöjligen wille vara ett andeligt swin; men det half intet: jag måste bli ett swin, midt för Confflorii näsa. Wal kunde jag icke grymta, som en wif prest när han söp i syllan; "Jag skall wisa Gud midt för näsan, att jag kan stå burken, och wara dygdig." detta grymtande kunde jag alldrig lära mig, ty mitt samwete fäde mig, att meniskan är ett swin, när hon bär sig åt som ett swin: men jag kunde icke heller genast inse, huru nödwändigt det är för en prest att wara absolut nykter, om han will med framgång verka något för Christiendomens heliga sak. Jag fann detta under striden med brännvins draken i Torneå Lappmark. År 1844, den 10 Januari, som är min födelse dag, hade födra Lappmarkens Presterskap församladt sig i en särskild kammare uti Åsele Prestegård, för att taga sig ex farwäls skäl efter marknads bullret, jag war wäl utesluten ifrån detta slutna sällskap, emedan wården icke wiste säkert om jag gillade eller ogillade deras farwäls skäl, men jag kom emellertid in i kammaren, för att taga affled af wården, och kunde då icke undwika att få del af deras farwäls skäl. Det war wäl icke mera än ett glas punsch, som jag då drack, men det gjorde mig ganska illa, och därför wet jag af egen erfarenhet, att Alkoholens orona ande, bedröfmar den Hel. Anden, der denna sednare börjat sitt werk i meniskohjertat. Jag undrar därför icke, att många af de

wäckta fallit i samwets qwal för en sup brännwin, som i någon wälmenande supbroder trugat eller förledt demjatt smaka. Och just detta samwets qwal uppväcker hos de flesta en affly för allt spiritubst, det är den bästa brännwins kuren; det är den sista hårda kampen med brännwins draken. Men dertill fordras, att menniskan skall hafwa kommit så långt in i wäckelsen, att den Sel. Anden, den bättre känslan, får öfwerwigten: i motsatt fall får den orene anden öfwerwigten, och allt andeligt bekymmer försvinner för en sup brännwin. Sådan är den allmänna erfarenheten i våra bygder.

(Forts.)

Ens Ropandes Röst i Öknen.

N:o 11. November. 1853. 2 Ärg.

(Infärdt.)

Twänne misbruk af Ordet: Förädla.

"Ord gälla som mynt" säger ordspråket och således blir det falskt mynt af falskeligen använda ord. Men Myntförfalskare pläga ju anses med första affly och straff (40 par spö och hängning) Lätom oss derföre ej förfalska orden.

Island de ord, som blifwit förfalskade, är det wackra ordet förädla, hwilket satan sig till tjenst i vårt språkbruk illa misshandlat. Wi wilje nu anföra 2 framstående misbruk af detta ord.

Det första misbruket är det, då det hetat, att spannmål warit förädlat, då den blifwit förwandlad i brännwin. Spannmål är en ädel Guds gåfwa. Men förwandlad till brännwin, som så länge blef kristenhetens dwakakall, blef denna ädla gåfwa till den första landspläga och en falskt salighetskälla, så att och hit kan lämpas hwar Paulus skrifwer i Romarbrefwets 1 Kap. "De hafwa förwandlat Guds sanning i lögn" Guds ädla gåfwa (fäden) i en lögneandens traktering. Men de ädla brännwins patronerna och "hederlige lögnaren" wille gernu gälla, såsom hulda menniskoräddare.

Witeå

Tryckt hos W. N. Nygren. 1853.